

ДОСЛІДЖЕННЯ ФАКТОРІВ ТА ДАНИХ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОБОТИ СЛУЖБИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ПАТ «УКРТРАНСГАЗ»

А.М. Клюнь

*ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», м. Київ, Кловський узвіз, 9/1;
e-mail: klyun-am@utg.ua*

Критично важливим фактором для якісної роботи газотранспортної системи України є наявність якісної і сучасної нормативної бази яка регламентує всі види діяльності пов'язані з транспортуванням та зберіганням природного газу. Ця нормативна база повинна в повній мірі відповідати технологічним процесам і обладнанню, яке використовує оператор газотранспортної системи України, і враховувати всі ризики, що можуть виникнути під час експлуатування та технічного обслуговування магістральних газопроводів і підземних сховищ газу.

Як показала практика, розроблення стандартів для потреб газотранспортної галузі як на рівні організації, так і на національному рівні є процесом дуже довгим і дуже затратним.

Ураховуючи значну вартість розроблення технічних стандартів, досить швидко їх моральне старіння, зміни в законодавчій та нормативній базі з питань технічного регулювання та стандартизації на національному та галузевому рівнях, питання прогнозування потреби своєчасного розроблення нових НД або внесення змін в чинні НД є вкрай важливим, яке в разі правильних заздалегідь ухвалених рішень дасть змогу зекономити значні кошти на формування ефективної системи стандартів, що в повній мірі будуть здатні забезпечити потреби газотранспортної галузі. Тому правильне і своєчасне прогнозування потреби розробляти стандарти або вчасно вносити зміни ще на етапі планування дає змогу ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» зекономити значні кошти.

Вивчивши нормативну базу оператора ГТС/ПСГ, ми бачимо, що у своїй діяльності ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» станом на 01.01.2018 керується 6950 нормативними документами різних рівнів, зокрема стандартами і нормативно-правовими актами.

УКРТРАНСГАЗ

Аналіз нормативного забезпечення ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» (станом на 01.04.2018)

Загалом чинних НД (у т. ч. частково, тимчасово та чинність яких невизначено)	6950
НПА України (закони, кодекси, укази Президента, НПА КМУ, НПА ЦОВВ, зареєстровані в Мін'юсті України)	763
НД ЦОВВ, що не є НПА (незареєстровані в Мін'юсті): постанови НКРЕКП; положення, інструкції, рекомендації, методики, нормативи ЦОВВ, державні класифікатори...	433
Будівельні норми (ДБН, СНиП, ВБН, ГБН, ОНТП, ВНТП, ВСН)	184
Стандарти різних рівнів прийнятті (ДСТУ, ГОСТ, РСТ, ГСТУ, ОСТ, СОУ, СТК, СТП)	4627
Документи ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» (ДК «Укртрансгаз»): стандарти, положення, регламенти, порядки, НВР, ОНП, інструкції, методики...	697
ГОСТ тимчасово чинні в Україні (розроблені до 1992 та ДСТУГОСТ, ідентичні таким ГОСТ)	663
Стандарти Мінеральноугілля України (та його попередників) і НАК «Нафтогаз України»: СОУ, ГСТУ, ОСТ, СТК	127
Стандарти ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» (СТП, СОУ)	143

Рисунок 1 – Аналіз нормативного забезпечення ПАТ «Укртрансгаз»
(станом на 01.04.2018 р.)

Здійснивши поглиблений аналіз нормативної бази ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», ми зможемо оцінити реальний стан документації, яким керуються в своїй діяльності фахівці ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», оцінити загрози безпечної роботи ГТС України, які можуть виникнути в разі використання тієї чи іншої нормативної документації, а також скласти перелік тієї документації, яка не відповідає сучасним вимогам, і тому її треба переглянути або скасувати. Ураховуючи обмеженість фінансових і людських ресурсів, які можна задіяти для розроблення нових стандартів на заміну безнадійно застарілих документів, доцільно скласти рейтинг потреби переглядати та розробляти стандарти з огляду на статус і важливість кожного документа, частоту його використання фахівцями ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» і те наскільки вимоги, прописані в стандарті, можуть впливати на надійність та безпеку об'єктів ГТС.

Для глибокого і достовірного аналізу нормативно-технічної бази треба врахувати такі чинники та дані:

Досвід роботи служб і структурних підрозділів. Фактично всі напрямки діяльності в ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» регламентовано різними нормативними документами і стандартами. Служба

стандартизації ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» ретельно опрацьовує пропозиції департаментів, управлінь та інших структурних підрозділів ПАТ «УКРТРАНСГАЗ», яків подальшому стають основою для розробляння нових актуальних стандартів, або унесення змін у чинні стандарти з метою приведення їх у відповідність сучасним вимогам.

Зміна технологій транспортування та зберігання газу. За останні десятиліття технології експлуатації і ремонту газопроводів та підземних сховищ газу значно просунулись вперед. Це своєю чергою приводить до зміни технології ремонту, обслуговування і експлуатування об'єктів ГРС і ПСГ, що своєю чергою потребує внести суттєві зміни у чинні нормативні документи, а також досить часто розробити нові сучасніші стандарти. Цей чинник треба також враховувати, аналізуючи нормативно-технічну базу та плануючи розробляння сучасних стандартів.

Зміни в національній системі стандартизації в Україні. Тенденції розвитку національної системи стандартизації. Однією з провідних засад зовнішньої політики України є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі» [1, ст. 11]

На виконання зобов'язань Угодою про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом [2], Україна активно запроваджує акти вторинного законодавства ЄС та приймає європейські стандарти як ідентичні національні [3]. Це своєю чергою суттєво впливає на формування системи стандартизації оператора ГТС/ПСГ. Як показали наші дослідження, у системі ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» станом на 01.04.2018 використовують 663 стандартів рівня ГОСТ, які будуть скасовані до кінця 2018 року наказами Національного органу з стандартизації України. Скасування такої кількості стандартів без заміни може спровокувати нормативний вакуум, що негативно позначиться на надійності роботи оператора ГТС/ПСГ.

Зміни які відбуваються на рівні міністерств і відомств, та НАК «Нафтогаз України».

За часів СРСР в нафтогазовій галузі було розроблено значну кількість галузевих стандартів міністерств і відомств, які продовжують діяти і по цей час. Багато з них на сьогодні морально застаріли, і тому їх не можна повноцінно використовувати, оскільки вони суперечать законодавству України і сучасним національним стандартам. Але повноцінної заміни їм зараз нема. Окрім того, відповідно до ЗУ «Про стандартизацію» [4] нормативні документи зі стандартизації колишнього СРСР, галузеві стандарти України (ГСТУ) застосовуються до їх заміни на технічні регламенти, національні стандарти, кодекси ustalеної практики чи скасування в Україні, але не більше як 15 років з дня набрання чинності цим законом. Однак, були

непоодинокі випадки, коли службі стандартизації ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» приходилось звертатись до міністерств і відомств з метою визначити, чи дозволено використовувати в роботі той чи той галузевий стандарт. І не завжди міністерства і відомства надавали кваліфіковану відповідь з цього питання. Тому питання розроблення і запровадження нових стандартів на заміну застарілих галузевих документів також є першочерговим і дуже актуальним.

Висновки: система стандартизації ПАТ «УКРТРАНСГАЗ» є досить складною і важливою ланкою, від роботи якої значною мірою залежить надійність і безпека газотранспортної системи України. Тільки врахувавши повною мірою всі зазначені чинники можна забезпечити ефективну роботу системи стандартизації ПАТ «УКРТРАНСГАЗ»

Літературні джерела

1 Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI (з останніми змінами згідно із Законом України від 23.12.2014 № 35-VIII). [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2411-17>

2 Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони // Урядовий портал (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України). [Електронний ресурс]. — Режим доступу : [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf)

3 Гінзбург М.Д., Європейські правила технічного регулювання і стандартизації та поступове запровадження їх в Україні.

4 Закон України «Про стандартизацію» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 31, ст.1058)

УДК 62-1/-9

ЗБІЛЬШЕННЯ НАДІЙНОСТІ І БЕЗПЕКИ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ВИСОКОДЕБІТНИХ СВЕРДЛОВИН

В.П. Червінський, Р.Ю. Мельник

*НТУ «ХПІ», 61002 м. Харків, вул. Кирпичова 2,
e-mail: chervinpench@ukr.net*

За останні роки, нарешті, зросли темпи видобутку нафти і газу. Нажаль, лише деякі видобувні підприємства дотримуються всіх необхідних вимог з надійності та безпеки експлуатації, що може привести до аварій і нещасних випадків.